

Miljödepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia:

m.ke@regeringskansliet.se

2023-03-17

Remissvar: EU-kommissionens förslag till EU-förordning om förpackningar och förpackningsavfall (PPWR)

Diarienum: Dnr M2022/02243

Miljödepartementet har efterfrågat RK Returkartong AB:s synpunkter på rubricerad promemoria.

OM RETURKARTONG

RK Returkartong AB (RK) har i uppdrag att driva ett effektivt, hållbart och rikstäckande system för insamling och återvinning av pappersförpackningar för verksamheter med producentansvar. Returkartong ägs av 15 företag och organisationer som representerar hela förpackningskedjan, från tillverkare till handel.

Ägare:

Stora Enso Packaging AB, Stora Enso AB, Holmen AB, Smurfit Kappa Kraftliner Piteå AB, Smurfit Holdings AB, DS Smith Packaging Sweden AB, SCA Obbola AB, Fiskeby Board AB, Billerud AB, Svenska Kartongförpackningsföreningen, Tetra Pak Sverige AB, Elopak AB, Dagligvaruleverantörers Förbund, Svensk Dagligvaruhandel, Svensk Handel.

Returkartong är delägare i Svenska Förpackningsinsamlingen AB (FTI), som på uppdrag av Returkartong utför insamling av pappersförpackningar, samt Svenskt Producentansvar AB (SPA) som företräder producenter gällande producentansvarsfrågor.

REMISSVAR

Returkartong välkomnar Europeiska kommissionens mål att harmonisera regelverket för förpackningar i syfte att minska mängden förpackningsavfall och att nå ökad cirkularitet av råvaror.

Returkartong instämmer i det remissvar som lämnats av Svenskt Producentansvar AB men vill särskilt framhålla nedanstående synpunkter.

1) Kriterier, återvinningsbara förpackningar, (article 6)

Inom industrin pågår sedan länge ett arbete att utveckla hållbara och återvinningsbara förpackningar. Design av förpackningar kommer att bidra till att nå målen för materialåtervinning. RK ser därför risker i att industrins kompetens inte tas tillvara när kriterier för återvinningsbara förpackningar och riktlinjer för design av förpackningar enligt förslaget ska fastställas genom delegerade akter.

Vi anser att adekvat industrirepresentation krävs i utarbetandet av riktlinjerna Design for recycling (DfR). Detta bör vara tydligt i lagstiftningen och därför bör efterföljande sekundärrätt i form av delegerade akter hållas till ett minimum, antas snabbt, på ett transparent sätt och genom en fastställd process som inkluderar alla relevanta intressenter. Föreslagna delegerade akter bör granskas för att säkerställa att dessa är de mest lämpliga instrumenten.

Åtgärder eller kriterier som avgör marknadstillträde eller berör konkurrens bör inte definieras i delegerade akter. Med andra ord bör Design for Recycling-kriterierna utvecklas genom en evidensbaserad CEN-process för standardisering, med beaktande av befintliga expertriktlinjer.

Vi uppmanar till att särskilt överväga livsmedelsförpackningens roll och specifika egenskaper för att undvika att förordningen leder till oavsiktliga störningar i den europeiska livsmedelskedjan och får negativa konsekvenser på livsmedelssäkerhet och tillgång till mat. Det är avgörande att värna om förpackningens primära funktion, särskilt för livsmedelsförpackningar, som är att bevara produkten den innehåller under transport och lagring, upprätthålla en hög standard på livsmedelshygien och minimera matsvinn.

Enligt förslaget krävs fr o m 2035 att en återvinningsbar förpackning ska vara återvinningsbar "at scale". För nya produkter ges en tidsfrist på fem år för att uppfylla kravet. RK anser att den tiden är för kort och kan hindra innovation i industrins omställning.

Förpackningar som inte samlas in kan inte återvinnas. För att nå ambitiösa återvinningsmål och hög användningen av sekundära råvaror krävs en hög insamlingsgrad. Det finns stora olikheter i hur väl insamlingen fungerar i Europa. Förordningen bör därför fastställa obligatoriska insamlingsmål för medlemsländer och säkerställa implementeringen av förordningen.

Returkartong föreslår:

- Att obligatoriska insamlingsmål införs för fiberbaserade förpackningar, vilket krävs för att säkerställa en hög nivå av insamling för återvinning.
- Att återvinningsbarhet måste definieras genom evidensbaserade kriterier och bör undvika omotiverade restriktioner för specifika förpackningsmaterial. Bedömningen ska utgå från ett helhetsperspektiv.
- Att definitionen av återvinningsbarhet ska stimulera återvinning från material till material. Målet ska vara att materialet ska användas så att det får högsta värdet. Så kallad "Closed loop" återvinning bör inte vara ett krav då det inte speglar det sätt som kartongåtervinningssystemet fungerar.
- Att industrin bereds möjlighet att delta i utformandet av kriterier för återvinningsbara förpackningar.
- Att Design for Recycling-kriterierna utvecklas genom en evidensbaserad CEN-process för standardisering.
- Att delegerade akter hålls till ett minimum och antas genom en fastställd process som inkluderar alla relevanta intressenter.
- Att tidsfristen för nya förpackningar att nå återvinningskravet "at scale" förlängs till sju år.

2) Återanvändning av förpackningar, (article 10, 23–27)

I kommissionens förslag, Art 26 § 12, 13 är fiberförpackningar exkluderade i målen för återanvändning av förpackningar, vilket RK anser även bör innefatta Art 26 § 1.

RK anser vidare att materialåtervinning och återanvändning av förpackningar är kompletterande lösningar. I kommissionens förslag är utgångspunkten att återanvändning alltid skapar en högre hållbarhet än återvinning, utan att detta underbyggs av studier. RK ifrågasätter detta antagande, då återanvändning kräver insamlingssystem och logistik för att fungera.

Implementering av återvinningsbara eller återanvändbara förpackningslösningar bör baseras på oberoende vetenskapligt baserade bevis på deras respektive miljöfördelar. Återanvändning bör bara vara första prioritet när det kan påvisas att detta bidrar till högre hållbarhet, särskilt som återanvändning kräver stora investeringar.

Målen för andel återanvändbara förpackningar är högt ställda. Returkartong anser att re-use inte ensidigt kan utpekas som den bästa lösningen eftersom forskningen tydligt visar att en engångsförpackning som återvinns, i vissa fall har fler miljöfördelar och är bättre ur ett helhetsperspektiv. Vi är tveksamma till att systemen hinner komma på plats i tid för att skapa förutsättningar att uppnå målen.

Analyser visar att en pappersfiber kan återanvändas upp till 25 gånger. Ca 10%–15% färskfiber behöver tillföras för att ersätta de fibrer som förbrukats. Detta är avgörande för att

returcykeln ska fungera. Returfiber är idag en bristvara i Europa till följd av att för få förpackningar samlas in.

Särskilt bör beaktas att miljöpåverkan av en förpackning är mycket mindre än miljöpåverkan av den produkt som förpackningen ska skydda.

Ex. dryckeskartong, som är en hållbar och cirkulär förpackning då den i genomsnitt består till 75% av skogsfiber, ett förnybart och biobaserat material. Dryckeskartongen är återvinningsbar och återvinns i stor skala inom EU. Förpackningen innehåller fyra gånger mindre plast än vanliga plastförpackningar och har det lägsta koldioxidavtrycket jämfört med andra förpackningstyper för dessa produkter.

Inom EU förpackas omkring 75% av mjölk, 59% av juice, och en stor andel växtbaserade alternativ till mjölk, i dryckeskartong. Dessa livsmedel har kort hållbarhet och behöver därför förpackas på ett sätt som gör att de kan bibehålla sitt näringsvärde, kvalitet och hygien under förvaring, distribuering och transport.

RK anser att de obligatoriska målen för återanvändbara förpackningar bör exkludera känsliga livsmedel för att skydda EU:s livsmedelskedja och undvika att äventyra livsmedelssystemets motståndskraft, konsumentssäkerhet, folkhälsa och tillgång till mat.

Returkartong föreslår:

- Att även Art 26 § 1 exkluderar fiberbaserade förpackningar
- Att oberoende vetenskapliga analyser av miljöpåverkan från återanvändning respektive materialåtervinning ska ligga till grund för förordningens förslag.
- Att målen för 2030 bibehålls, men att målen för 2040 revideras i syfte att bereda tid för uppbyggnad av system för återanvändning.
- Att återanvändningsmålet bör strykas för känsliga livsmedel.

3) Märkning, (article 11)

RK ser positivt på en harmonisering av märkning inom EU. För att märkningen ska ge önskad effekt krävs dock att producenterna med god framförhållning ges kännedom om infrastrukturen för sortering då investeringar krävs för att uppfylla kraven på märkning.

En förutsättning för ökad återvinning är att större mängder förpackningar samlas in. Därför är det viktigt att märkningen gör det lätt för konsumenter att sortera rätt. Fokus bör ligga på sorteringsinstruktioner snarare än förpackningens andra egenskaper.

Returkartong föreslår:

- Att det redan framtagna och driftsatta nordiska systemet för märkning används.

4) Dokumentation, (Annex XII)

Kraven på rapportering och dokumentation befaras öka kraftigt. Dokumentation är nödvändig, men det system som byggs upp måste var effektivt och inte driva administrativa kostnader. Överdrivna krav på rapportering och dokumentation riskerar även att utestänga mindre och nyetablerade aktörer på marknaden.

Returkartong föreslår:

- Att kraven på rapportering och dokumentation inte läggs på en högre nivå än vad som krävs för uppföljning och kontroll.

Som ovan

Ingrid Näsström
VD

E-post: ingrid.nasstrom@returkartong.se